

moerasnachtvlinders in het Waasland

Tom Vermeulen & Kurt Jonckheere

aanleiding ...

- maart 2012: verschijning van het artikel
“moerasnachtvlinders in Antwerpen”

“Is de Kleine Netevallei een hotspot?”

Natuur.focus - MAART 2012 – jaargang 11 – nummer 1
Wim Veraghtert, Maarten Jacobs & Robin Vermeylen

- mei 2013: oprichting van de
“nachtvlinderwerkgroep Waasland”

de Antwerpse studie ...

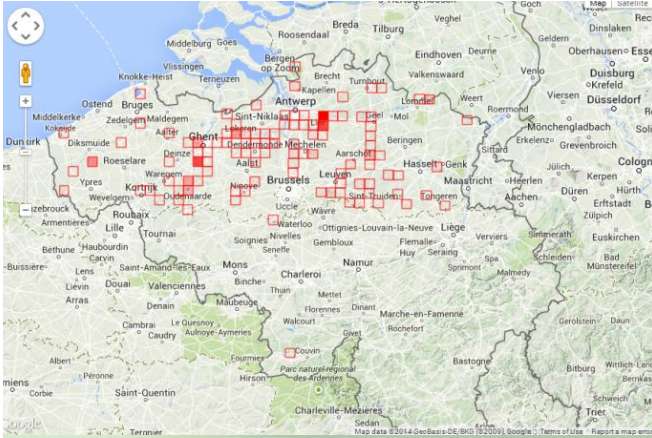
- indicatorsoorten voor moerasbiotopen
  - geen dagvlinders
  - wel (tientallen) nachtvlinders
  - monitoring is haalbaar (Kleine Netevallei)
    - lichtval → efficiënt, herhaalbaar, niet destructief
    - 72 nachten

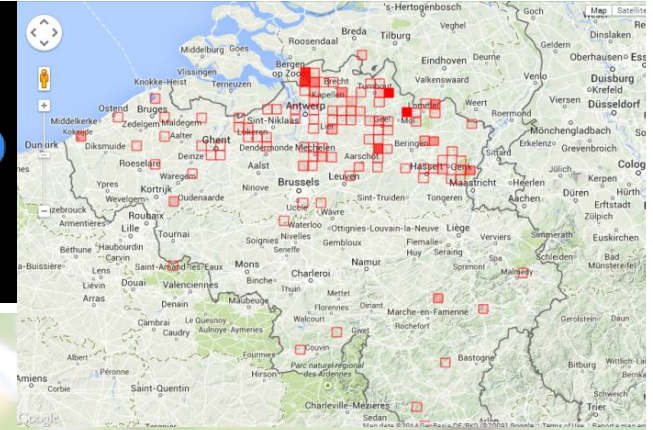
de lichtval ...

wel of niet ?

wel
Gelelisboorder

niet
Zeggenboorder

zeldzaam, lokaal gewoon*
Gele Lis, Pijpenstrootje
moerassen, rietlanden

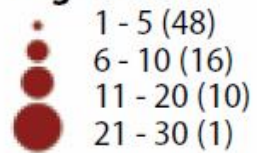

zeldzaam*
Zwenkgras, Zeggen, Russen
moerassen, slootkanten

*bron: Nachtvinders, Waring & Townsend, Tirion Natuur, 2006

de Antwerpse studie ...

Legende

Figuur 1. Aantal soorten moerasnachtvlinders per atlashok (5 x 5 km²) in de provincie Antwerpen op basis van recente verspreidingsgegevens uit www.waarnemingen.be (2003-2010).

beheer ...

- gebrek aan ecologische kennis van nachtvlinders stelt grenzen aan de bruikbaarheid als indicatoren
  - 'waardplant'
    - bv. rups van Smalvleugelrietboorder eet levende en dode ongewervelde dieren en het merg van dode rietstengels (in de strooisellaag)
  - overwintering
  - mobiliteit
- gericht beheersadvies mogelijk voor enkele soorten
  - b.v. Smalvleugelrietboorder heeft nood aan voldoende ongemaaide zones in rietvelden met voldoende strooisel

aan de slag!

- 2013: Daknamse Meersen
- 2014: Molsbroek
- 2015: Blokkersdijk

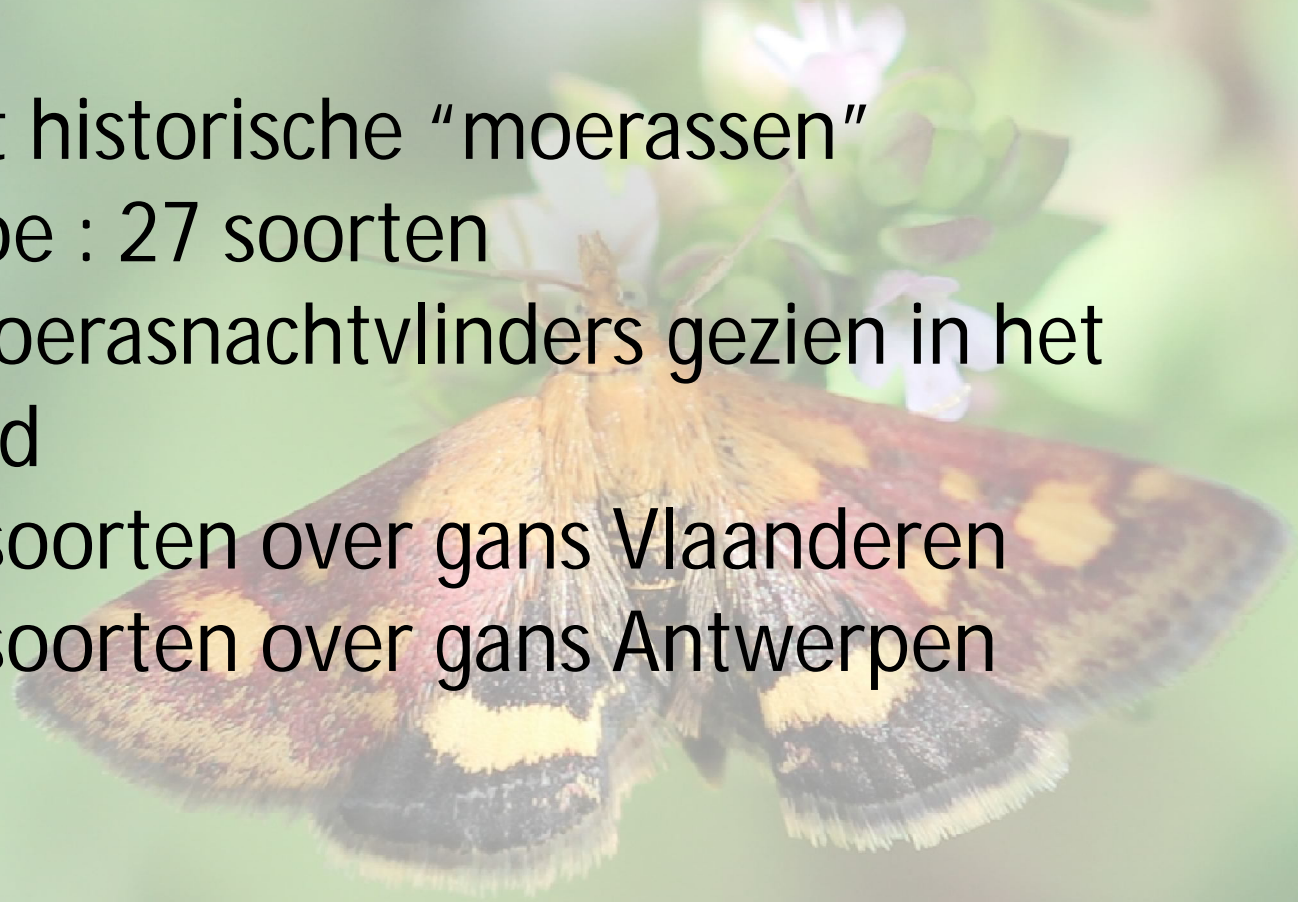
het Waasland

www.wakona.be

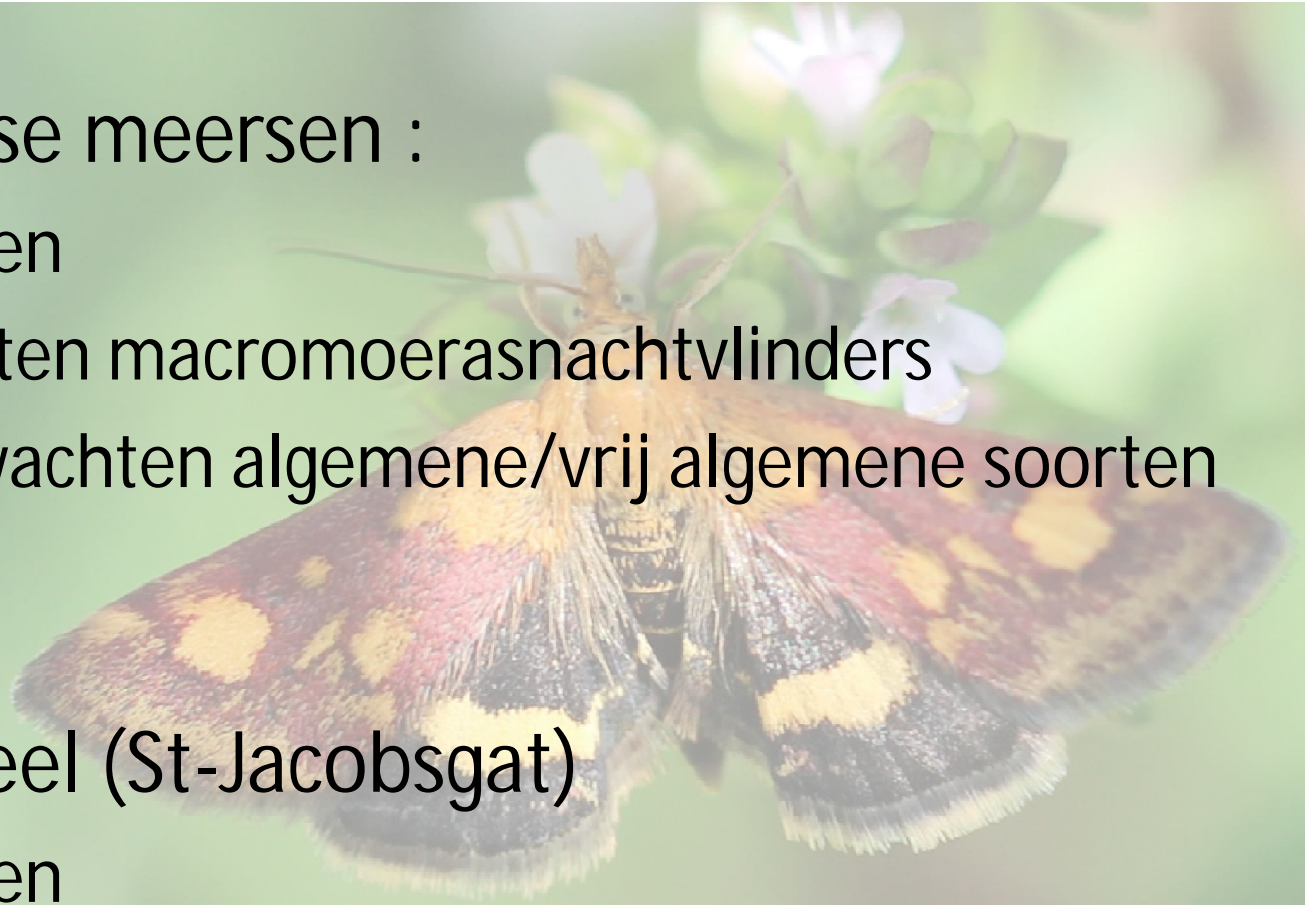
Het Waasland

- Heel wat historische “moerassen”
- Tot nu toe : 27 soorten macromoerasnachtvlinders gezien in het Waasland
- Cfr : 32 soorten over gans Vlaanderen
- Cfr : 31 soorten over gans Antwerpen

2013 :

- Daknamse meersen :
  - 8 nachten
  - 10 soorten macromoerasnachtvlinders
  - te verwachten algemene/vrij algemene soorten
- Panneweel (St-Jacobsgat)
  - 2 nachten

het Molsbroek

- 1995-2010 :
  - 20 soorten macromoerasnachtvlinders
- 2013-2014 :
  - 21 soorten macromoerasnachtvlinders
- Totaal (over “alle jaren”) :
  - 23 soorten macromoerasnachtvlinders

het Molsbroek

I		Aantal nachten	1995-2010	2013-2014
			B, H	
Moeraswalstrospanner	Orthonama	vittata	2	3
Poelruit spanner	Gagitodes	sagittata	3	0
Valeriaandwergspanner	Eupithecia	valerianata	1	1
Wederikdwerg spanner	Anticollix	sparsata	1	0
Sneeuwbeer	Spilosoma	urticae	6	3
Spitsvleugelgrasuil	Mythimna	straminea	5	6
Gestreepte rietuil	Leucania	obsoleta	3	6
Kleine rietvink	Simyra	albovenosa	2	14
Splinterstreep	Naenia	typica	1	1
Moerasgrasuil	Lateroligia	ophiogramma	4	8
Rietgrasuil	Apamea	unanimis	3	6
Gelelisboorder	Helotropha	leucostigma	4	6
Lisdoddeboorder	Nonagria	typhae	0	5
Gestippelde rietboorder	Lenisa	geminipuncta	0	3
Geelbruine rietboorder	Archanara	dissoluta	1	5
Egelskopboorder	Globia	sparganii	0	6
Herfstrietboorder	Rhizedra	lutosa	1	2
Egale rietboorder	Arenostola	phragmitidis	3	8
Russenuil	Coenobia	rufa	2	1
Smalvleugelrietboorder	Chilodes	maritima	2	5
Zilverhaak	Deltote	uncula	5	8
Goudvenstertje	Plusia	festucae	2	6
Stippelsnuituil	Macrochilo	cribrumalis	3	1
		Soorten MacroMoeras	20	21

het Molsbroek

- Verdwenen / nieuwe soorten :

I		Aantal nachten	1995-2010	2013-2014
Poelruitspanner	Gagitodes	sagittata	3	0
Wederikdwergspanner	Anticollix	sparsata	1	0
Lisdoddeboorder	Nonagria	typhae	0	5
Gestippelde rietboorder	Lenisa	geminipuncta	0	3
Egelskopboorder	Globia	sparganii	0	6

- Opvallend : nieuw geziene soorten zijn nu vrij algemeen

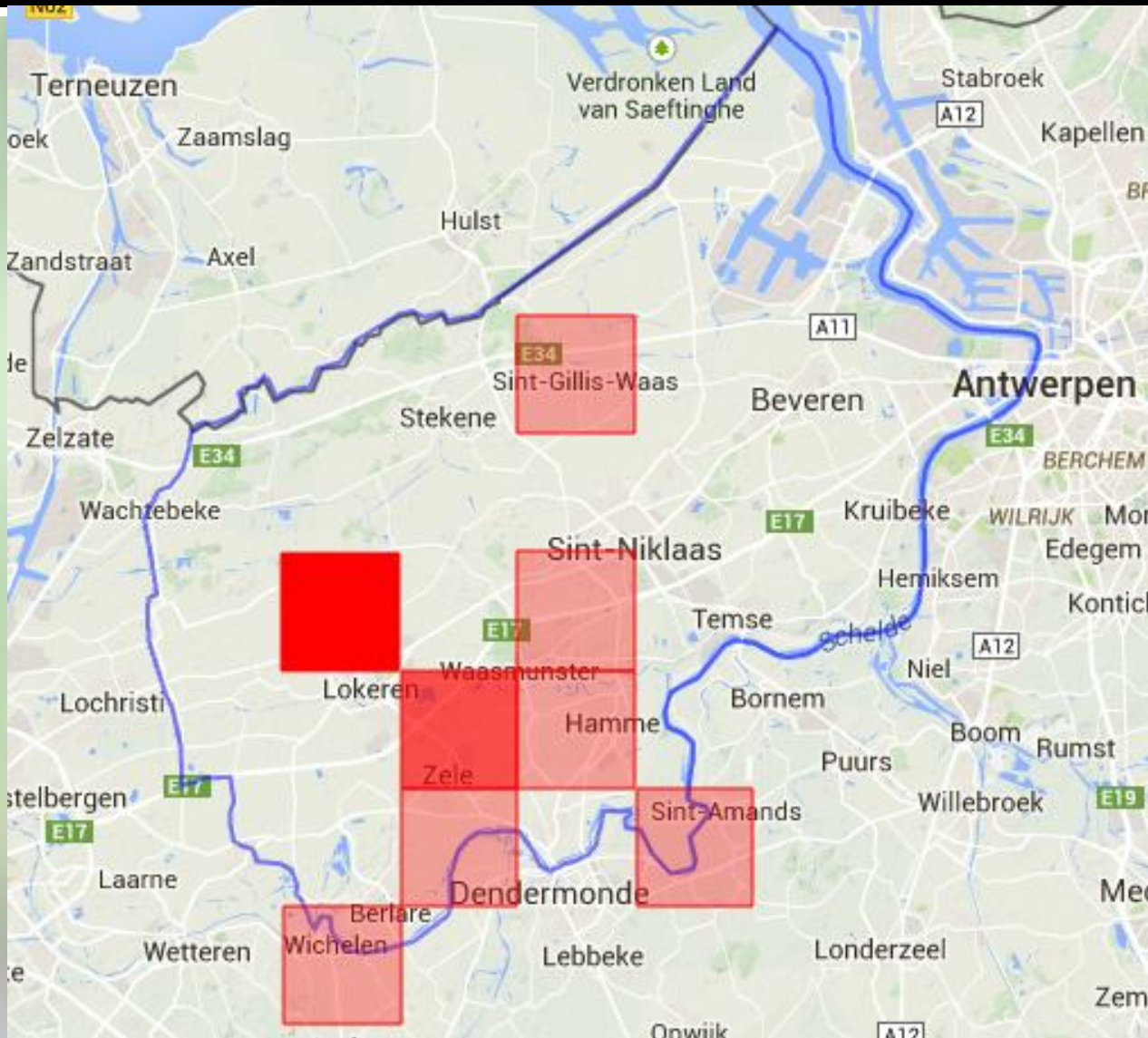
Gestippelde rietboorder (*Lenisa geminipuncta*)

- Hugo De Beuckeleer, Tom Vermeulen

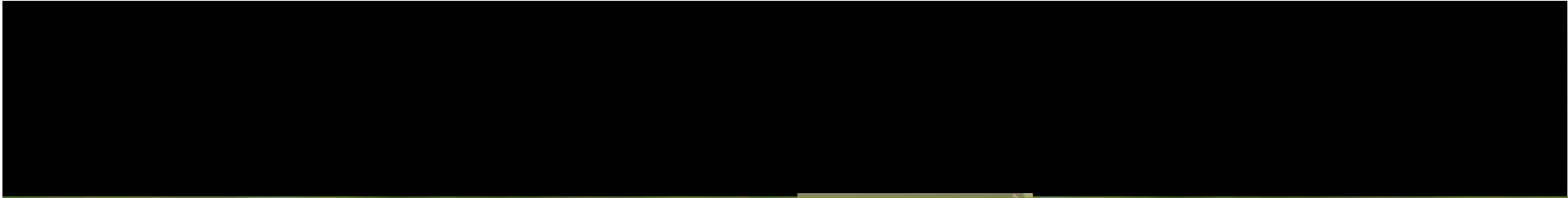

Gestippelde rietboorder (*Lenisa geminipuncta*)

Poelruitspanner (*Gagitodes sagittata*)

- Periode 1995-2009 ↔ Periode 2010-2014

Gefaseerd beheer !?!

Zilverhaak (*Deltote uncula*)

- Grassen en zeggen
- Overwintert als pop in de grond
- Molsbroek : topsoort

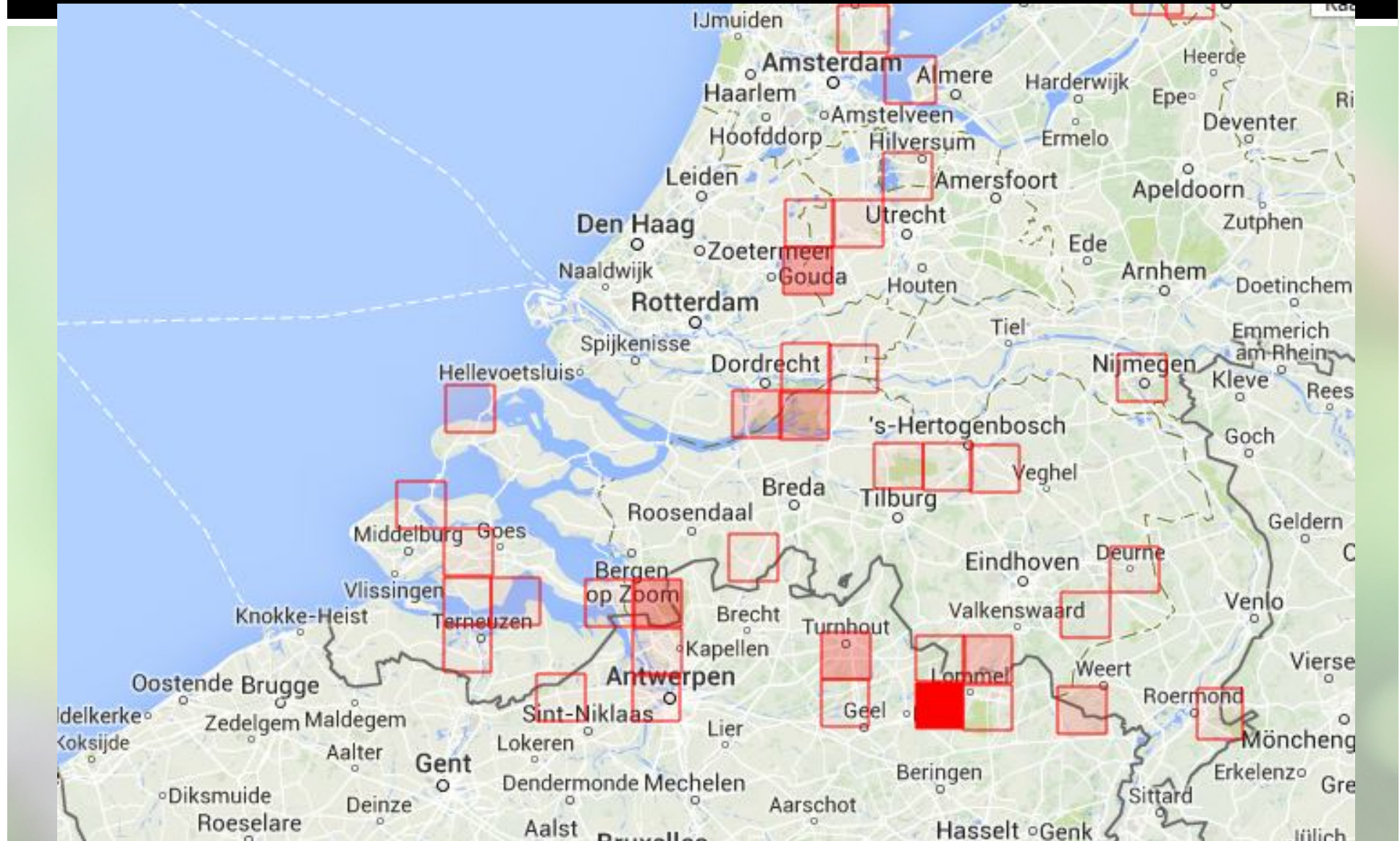

Rietluipaard (*Phragmataecia castaneae*)

- aanwezig in het Waasland
  - kreken van Saleghem (Hugo De Beukeleer foto :)
  - aansluitend bij Linkeroever A'pen (Leo Janssen).
  - Weinig mobiele soort, rupsen overwinteren 2 keer in het riet alvorens te verpoppen !
  - Vrij algemeen in NL
  - Meest zuidwestelijke waarneming

Rietluipaard (*Phragmataecia castaneae*)

Totaal aantal nachten !

- "... een vijftal nachten tussen half juni en half augustus moet voldoende zijn om de aanwezigheid van moerasnachtvlinders na te gaan..." (Natuur.focus)
  - Gegevens inventarisatie Molsbroek 2014 :
    - 33 nachten, 21 soorten (macro-moeras)
    - Behalve herfstrietboorder allemaal gevonden tussen half mei en eind juni (13 nachten). Vroeger dan andere jaren.
    - 17 "oneven" (1^e, 3^e, ...) nachten : 14 soorten (7 nachten)
    - 16 "even" (2^e, 4^e, ...) nachten : 12 soorten (6 nachten)
    - 7 soorten werden dit jaar slechts op 1 nacht gezien !
  - Cfr : Daknamse meersen (nachtvlinderwerkgroep 2013) : 10 soorten (8 nachten)
  - Cfr : kleine Netevallei : 27 soorten (72 nachten!)
  - => hoe meer "nachten", hoe meer vreugd !!
-

Besluiten :

- In het Waasland komen nog steeds heel wat moerasnachtvlinders voor !
- Zorgen voor verbindingen tussen de bestaande moerasgebieden (vallei Moervaart en Zuidlede, Durme, Schelde, Krekengebied)
- Aangepast gefaseerd beheer.

Bedankt !

- Alle gebieden waar we te gast mochten zijn.
- Alle waarnemers van de nachtvlinderwerkgroep en alle andere waarnemers (waarnemingen.be)

